

KLARA SEDI ZA MIZO, JOŠT PA S KNJIGO SKAČE PO POSTELJI

Učni slogi

mag. Katarina Kesič Dimic, prof. def.

(objavljeno v reviji Viva, oktober 2003)

Človeški možgani vsako sekundo sprejmejo več kot 50 000 dražljajev. Ker je teh dražljajev mnogo, se možgani orientirajo le na bolj pomembne.

Informacije sprejemamo preko različnih čutov. Preko sluha, vida, dotika in tudi preko vonja ter okusa. Glede na kanal, preko katerega najlažje sprejemamo informacije, se ljudje delimo na tri tipe: vidni, slušni in kinestetični (motorični, taktilni). Od česa je odvisen prevladujoč kanal sprejemanja informacij pri posamezniku, še vedno ni popolnoma pojasnjeno.

Otroci v razredu pridobivajo informacije večinoma preko vida in sluha. Osredotočiti se morajo na učitelja, ki ustno podaja informacije, poleg tega pa še na zapis na tabli in v učbenikih. Tak način poučevanja je odličen za otroke, ki nimajo nobenih težav pri učenju. Da bi novo snov otroku najlažje približali, moramo prepoznati, kateri učni stil pri njem prevladuje. Zavedati se moramo, da smo lahko z napačnim pristopom pri otroku popolnoma neuspešni, čeprav so njegove sposobnosti povprečne ali celo nadpovprečne. Učitelj, ki je vidni tip, in želi s svojo »vizualno metodo« naučiti učenca kakega težjega oreha, ne bo nikoli ujel »prave frekvence« z učencem, ki je slušni tip, pa čeprav se bosta oba zelo trudila. Učitelj bo moral sprva prepoznati učenčev učni stil in mu snov »prevesti« na slušni nivo.

Kako se prepoznam?

Dejavnosti	VIDNI	SLUŠNI	KINESTETIČNI, TAKTILNI
Črkovanje	Besedo poskušam v mislih najprej videti. Imam lep in skladen rokopis.	Besedo najprej celo izgovorim.	Besedo zapišem po občutku in tako preverim rešitev. Rokopis ni najlepši, pogosto preveč pritiskam.
Govor, poslušanje	Stvari natančno poslušam, vendar ne dolgo časa. Uporabljam besede <i>videti, si predstavljati, pogledati vizualizirati.</i>	Uživam v poslušanju, težko počakam na vrsto, da lahko govorim. Pogosto se pogovarjam sam s seboj. Uporabljam besede <i>poslušati, slišati.</i>	Uporabljam obrazno mimiko in ekspresivne gibe. Nisem dober poslušalec. Uporabljam besede <i>čutiti, prijeti, držati.</i>
Pozornost	Imam dolgotrajno pozornost. Zmotijo me neudobnost, razmetan prostor ali gibanje okoli mene.	Zmotijo me zvoki in hrup.	Zmoti me aktivnost, ki se dogaja okoli mene.
Branje	Rad prebiram knjige z natančno opisanimi scenami, da si lahko predstavljam	Rad prebiram knjige z dialogi in pogovori.	Rad imam akcijske zgodbe / nisem preveč navdušen bralec.

	dogajanje.		
Nova šolska snov	Rad imam predstavitve, grafe, slike, videokasete in plakate. Vse informacije si zapišem. Učim se s pomočjo miselnih vzorcev z veliko barvami.	Rad imam jasna ustna navodila ali pogovor o snovi. Pogosto na glas razmišljam ali ponavljam novo snov. Všeč mi je dramatizacija.	Rad vstanem od mize in stvar sam preiskusim. Doma si pogosto zapisujem leže. Med poslušanjem se igračkam z drobnimi predmeti ali na skrivaj jem.
Navezovanje novih stikov	Najraje ljudi osebno spoznam.	Najraje ljudi najprej spoznam preko telefona.	Z ljudmi se pogovarjam med opravljanjem neke aktivnosti.
Ponovno srečanje neke osebe	Vedno pozabim imena, dobro si zapomnim obraze in mesta srečanj.	Vedno pozabim obraze, zapomnim si imena in teme, o katerih je bilo govora.	Najbolje se spomnim kaj sva s to osebo delala skupaj.

Trije učni stili glede na način sprejemanja informacij

Vidni tip

Kako naj se uči ?

- zapiše si čim več pomembnih informacij;
- med učenjem naj bo v tihem prostoru; najbolje, da je med to dejavnostjo sam;
- pomaga naj si z izdelovanjem izpiskov, miselnih vzorcev;
- prekrije naj izpiske in jih ponovno zapiše;
- uporablja naj različne barve za podčrtovanje glavnih postavk;
- pred branjem naj si ogleda vse slike, ki so v knjigi;
- uporablja naj veliko slikovnega materiala (zemljevidi, video posnetki, plakati,...).

Kaj naj uporablja za lažje učenje?

- grafe, diagrame,
- fotografije,
- pobarvanke, barvni kolaž,
- časopise, revije,
- zemljevide,
- zapisovanje,
- ilustracije,
- križanke.

Slušni tip

Kako naj se uči?

- uči se skupaj s prijateljem, da se lahko pogovarjata o snovi;
- podatek, ki si ga želi zapomniti, naj večkrat glasno ponovi;
- pri pouku naj se večkrat dogovori za ustno preverjanje znanja;
- pred kontrolko naj se posname na kaseto in potem posluša snov na posnetku;
- kadar je le možno, naj glasno bere; slišano snov bo bolje razumel;
- pri pisnem računanju naj bo pozoren na pravilno podpisovanje.

Kaj naj uporablja za lažje učenje?

- inštruiranje sošolca (ustno podajanje razlage),
- diskusije,
- snemanje na kasete,
- prepevanje pesmi,
- lutke (v vlogi lutke so lahko starši ali on sam),
- verbalne igre,
- demonstracije.

Kinestetični, taktilni tip

Kako naj se uči?

- med učenjem gradiva naj hodi po prostoru;
- med sedenjem v razredu naj čim večkrat nemoteče pretegne roke in noge, pod mizo naj mečka žogico;
- če nerad sedi za mizo, naj med učenjem leži na hrbtu ali trebuhu;
- v ozadju naj ima prižgano nežno glasbo (klasična ali instrumentalna glasba);
- med branjem naj si besedilo pokrije z barvno folijo; preizkuša naj z različnimi barvami, dokler ne ugotovi, na katero se najlažje osredotoči;
- na vsakih 20 minut učenja naj ima 3-5 minut odmora;
- med memoriranjem podatkov naj zapre oči in besedo zapiše s prstom po zraku, potem naj si to besedo vidno in slušno predstavlja; pri priklicu te besede naj zopet zapre oči in si jo predstavlja;

Kaj naj uporablja za lažje učenje?

- plesne dejavnosti,
- demonstracije,
- gibalne igre,
- preiskuševanje,
- igro vlog,
- pantomimo,
- hojo med branjem,
- lutke,
- oblikovanje, modeliranje,
- pobarvanke,
- taktilne didaktične igrače,
- puzle, origami,
- računalniške didaktične igre.

Težave otrok kinestetično, taktilne naravnosti

Veliko otrok s težavami pri učenju se lažje uči s pomočjo dotikanja in premikanja (imajo dominantnejšo desno polovico možgan). Taki otroci veljajo za bolj ustvarjalne in umetniške. Večkrat slišimo učitelja, ko reče, da se neki otrok nauči novo snov le, če se lahko dotakne vseh predmetov v zvezi z njo. Kinestetični tip otroka rad premika stvari in jih prelaga po mizi med učenjem. Tak otrok se v šoli pogosto znajde v stiski, saj je pouk prilagojen bolj učencem z dominantno levo polovico možgan, ki hitreje logično razmišljajo in so bolj vidni ali slušni tipi.

Na začetku šolanja se taki otroci pogosto izkažejo kot zelo bistri, saj nekako kompenzirajo svoje sposobnosti. Na višji stopnji osnovne šole pa šolski sistem postane bolj strukturiran in pokažejo se prve težave. Na tej stopnji šolanja večina učiteljev stoji pred tablo, predava in zapisuje podatke, od otrok pa se pričakuje, da si oblikujejo zapiske v zvezke. Čeprav otroci, ki imajo dominantnejšo desno polovico in so bolj motorični tipi, vidijo in slišijo nove informacije, jih njihovi možganski centri skozi slušne in vidne čute ne procesirajo enako kvalitetno kot pri ostalih. Ker si želijo sprejemati nove podatke, se med poukom kot v pomoč igrajo s pisalom, krilijo z rokami ali jih imajo v žepu, včasih se skušajo večkrat dotakniti učitelja in tako prihajajo v nove težave. Čeprav so lahko zelo bistri, jih učitelji pogosto označijo kot moteče, hiperaktivne ali težko učljive.

Kdaj naj se otrok uči?

Predvsem pri mladostnikih postanejo starši zbegani in zaskrbljeni, saj si nekateri izbirajo nenavadne ure za učenje. Nespametno se je trdno oklepati pravila, da je glava najbolj spočita zjutraj in dopoldne. Nekaterim otrokom to sicer najbolj ustreza, tako da med vikendi vstajajo zgodaj zjutraj in do kosila predelajo vso snov. Drugi se začnejo učiti šele po kosilu in vse tja do večera. Največ skrbi delajo staršem tisti, ki zjutraj dolgo spijo, učiti pa se pričnejo šele pozno zvečer in nadaljujejo v zgodnje jutranje ure. Pri izbiri časa za učenje naj se starši ne vmešavajo preveč, dokler ni kakih opaznih težav z ocenami. Mladostnik sam najbolje pozna svoj bioritem in točno

ve, kdaj bo lahko vsrkal največjo količino znanja in kdaj je najbolj produktiven. Ne smemo ga gledati skozi svoja očala navad. Če pa se v šoli pokažejo težave s slabimi ocenami, moramo prvo poiskati vzroke za to. Ni vedno nujno, da je le termin učenja kriv za slabe ocene, prej so to slabe učne navade, stresi, mladostniške težave in podobno.

Pri mlajših otrocih pa morajo starši imeti nek nadzor nad šolskim delom doma. Najbolje je, da otroku ponudijo čas v katerem se lahko uči (npr. med 12. in 19. uro), sam pa v ta termin umesti čas, ki ga potrebuje (npr. 2 uri). Če bo imel kljub omejitvam na voljo izbiro, se bo počutil bolj samostojnega in odgovornega.

Vedno ko ocenjujemo svojega otroka, moramo imeti pred očmi, da se lahko po načinu sprejemanja informacij popolnoma razlikuje od nas. Zato mu ne smemo vsiljevati svojega stila, ampak mu skušamo pomagati pri razvijanju svojega lastnega.

Indijanski učni stil kot zanimivost

V Evropi in ZDA smo usmerjeni bolj v verbalno učenje in analitično mišljenje. Indijanci učijo otroke s posnemanjem in pri tem uporabljajo bore malo besednega poučevanja. Starši od svojih otrok pričakujejo, da med branjem sprva poslušajo celo zgodbo do konca, brez vmesnih vprašanj. Šele na koncu imajo otroci priložnost, da postavljajo vprašanja in svoja mnenja. Tako lahko vidimo, da učna naravnost ni odvisna le od posameznika, ampak tudi od okolja v katerem odrašča in živi.